

Datum van inontvangstneming : 09/12/2025

Zaak C-641/25[Łęko]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

1 oktober 2025

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 oktober 2025

Verzoekende partij:

Bank BPH S.A.

Verwerende partijen:

AKS

BS

Zaak XXVIII C 22884/22

BESCHIKKING

[OMISSIS]

De Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg, bevoegd voor civiele zaken, Warschau, Polen) [omissis] heeft na beoordeling [omissis]

van het beroep dat door **Bank BPH S.A., gevestigd te Gdańsk**, is ingesteld

tegen **AKS en BS**

inzake een betaling

beslist:

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

I. Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie worden aan het Hof van Justitie de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:

1. Moeten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten en de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid en evenredigheid aldus worden uitgelegd dat zij, wanneer een door een verkoper met een consument gesloten kredietovereenkomst wordt geacht in haar geheel nietig te zijn op grond dat zij oneerlijke bedingen bevat zonder welke zij niet kan voortbestaan, in de weg staan aan nationale bepalingen op basis waarvan de verkoper naast de terugbetaling van de tegenwaarde van de hoofdsom van het door hem uitgekeerde krediet tevens wettelijke verpagingsrente van de consument kan vorderen?

2. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord: staan de in die vraag genoemde bepalingen en beginselen van het Unierecht in de weg aan een nationale wettelijke regeling op basis waarvan de verkoper tevens verpagingsrente van de consument kan vorderen over de periode vóór de datum van de definitieve rechterlijke uitspraak waarbij de nietigheid van de kredietovereenkomst is vastgesteld?

II. [OMISSIS]

MOTIVERING

- 1 Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding en relevante feiten**
- 2 Op 25 maart 2008 heeft verzoekster met verweerders (handelend in de hoedanigheid van consument) een in Zwitserse frank (CHF) geïndexeerde kredietovereenkomst gesloten, op grond waarvan verzoekster verweerders op 27 maart 2008 een bedrag van 320 000 Poolse zloty (PLN) heeft betaald.
- 3 Op 20 mei 2019 hebben de kredietnemers tegen de bank een vordering tot vaststelling van de nietigheid van de kredietovereenkomst ingesteld, later aangevuld bij een procesakte van 27 mei 2022. Daarbij hebben zij aangevoerd dat de contractuele bedingen inzake de koppeling van het krediet aan de wisselkoers van de CHF oneerlijk waren, en dat de overeenkomst zonder deze bedingen niet kon voortbestaan. Daarenboven eisten de kredietnemers veroordeling van de bank tot betaling van het bedrag van 553 964,29 PLN, vermeerderd met wettelijke verpagingsrente vanaf 5 maart 2019 tot de datum van betaling, als vergoeding voor de onverschuldigde prestatie, dat wil zeggen het equivalent van alle krediettermijnen die de kredietnemers ter uitvoering van de overeenkomst hadden betaald. In haar verweerschrift heeft de bank geconcludeerd tot verwerping van het beroep. De procedure in deze zaak is in behandeling bij de Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau) onder dossiernummer XXVIII C 13036/22, en is tot op heden niet definitief afgedaan.

- 4 In de onderhavige zaak eist de bank van de consumenten betaling van een bedrag van 320 000 PLN, vermeerderd met wettelijke verpagingsrente vanaf 26 maart 2024. Volgens de bank zijn verweerders verplicht de wettelijke verpagingsrente te betalen vanaf de dag na de datum waarop hun een kopie van het verzoekschrift is betekend. Op de dag van betekening van het verzoekschrift (dat wil zeggen 25 maart 2024), hebben verweerders kennisgenomen van het feit dat de bank van hen de terugbetaling van het bedrag van 320.000 PLN eiste en dat zij werden aangemaand om dit bedrag te betalen, zodat zij, vanaf de volgende dag, verplicht waren om de bank krachtens artikel 455, in samenhang met artikel 481, §§ 1 en 2, van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek), wettelijke verpagingsrente te betalen.
- 5 **Toepasselijke bepalingen.**
- 6 **Pools recht**
- 7 **Ustawa-Kodeks cywilny (wet houdende het burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (Dz. U. nr. 16, volgnr. 93, zoals gewijzigd; hierna: „k.c.”)**
- 8 Bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bedingen over de voornaamste prestaties van de partijen, waaronder de prijs of de vergoeding, indien deze ondubbelzinnig zijn geformuleerd (artikel 385¹, lid 1).
- 9 Indien een contractueel beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven de partijen gebonden aan de overige bedingen van de overeenkomst (artikel 385¹, lid 2).
- 10 Eenieder die zonder rechtsgrond ten nadele van een ander een vermogensvoordeel heeft verkregen, is verplicht om hem dit voordeel terug te geven in natura en, indien dat niet mogelijk is, om de waarde ervan te vergoeden (artikel 405).
- 11 De bepalingen van de voorgaande artikelen zijn met name van toepassing op onverschuldigde prestaties (artikel 410, lid 1).
- 12 Een prestatie is onverschuldigd indien degene die deze heeft verricht daartoe in het geheel niet verplicht was of daartoe niet verplicht was ten aanzien van de begunstigde, of indien de grondslag van de prestatie is verdwenen of het doel van de prestatie niet is bereikt, of indien de rechtshandeling waarbij de prestatie wordt verlangd nietig was en niet geldig is geworden nadat de prestatie is verricht (artikel 410, lid 2).
- 13 Indien de termijn voor de uitvoering van de prestatie niet is vastgesteld en niet blijkt uit de aard van de verbintenis, moet de prestatie onmiddellijk worden verricht nadat de schuldenaar daartoe is verzocht (artikel 455).

- 14 Indien de schuldenaar achterstand heeft bij de betaling van een geldelijke prestatie, kan de schuldeiser vertragingsrente vorderen, ook al heeft hij geen schade geleden, namelijk wanneer de achterstand te wijten is aan omstandigheden die niet aan de schuldenaar kunnen worden toegerekend (artikel 481, lid 1).
- 15 Indien de vertragingsrentevoet niet is gespecificeerd, is wettelijke rente verschuldigd ten belope van de som van de referentierentevoet van Narodowy Bank Polski en 5,5 procentpunten. Indien een hoger rentetarief voor de schuldvordering wordt gehanteerd, mag de schuldeiser evenwel vertragingsrente tegen dat hogere tarief eisen (artikel 481, lid 2).
- 16 De Minister Sprawiedliwości (minister van Justitie, Polen; hierna: „MS”) maakt de wettelijke vertragingsrente bekend in de Dziennik Urzędowy (publicatieblad) van de Republiek Polen, die tevens bekendstaat onder de naam Monitor Polski (Pools staatsblad; hierna: „M.P.”) (artikel 481, lid ² 4).
- 17 **Ustawa Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) van 17 november 1964 (Dz. U. 2021, volgnr. 1805 e.v.; hierna: „k.p.c.”)**
- 18 Een onherroepelijke beslissing bindt niet alleen de partijen en de rechterlijke instantie die de beslissing heeft gegeven, maar ook de andere rechterlijke instanties, overheidsinstanties en bestuurlijke organen, alsmede, in de bij wet bepaalde gevallen, andere personen (artikel 365, lid 1).
- 19 **Unierecht**
- 20 **Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29; hierna: „richtlijn 93/13”).**
- 21 De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan (artikel 6, lid 1).
- 22 De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers (artikel 7, lid 1).
- 23 **Motivering van de verwijzing wat betreft de relevantie van de vraag voor de beslissing in het hoofdgeding**
- 24 De bedingen van de kredietovereenkomst die voorzien in de koppeling van het krediet aan de wisselkoers van de CHF zijn oneerlijke bedingen (artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13). Na schrapping daarvan kan de overeenkomst niet

voortbestaan (artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13). Bijgevolg is de overeenkomst in haar geheel nietig, moeten alle prestaties die uit hoofde van de overeenkomst zijn verricht worden geacht onverschuldigd te zijn (artikel 410, lid 2, k.c.) en kunnen beide partijen verzoeken om terugbetaling van hun prestaties (artikel 405 k.c., gelezen in samenhang met artikel 410, lid 1, k.c.). Elke partij heeft een autonoom recht om deze onverschuldigde prestaties terug te vorderen van de wederpartij.¹ Bovendien kunnen partijen aanspraak maken op wettelijke verpagingsrente vanaf de datum waarop de wederpartij in gebreke is gesteld (artikel 481, leden 1 en 2, k.c., gelezen in samenhang met artikel 455 k.c.).

- 25 Gelet op het voorgaande was de vordering van de bank ten aanzien van de verschuldigde hoofdsom ten bedrage van 320 000 PLN gegrond. De vereffening van deze hoofdvorderingen doet bij de verwijzende rechter geen twijfel rijzen en is in het kader van de prejudiciële vragen niet aan de orde.
- 26 De twijfels van de verwijzende rechter hebben betrekking op de door verzoekster ingestelde vordering van rente. Verduidelijkt zij dat artikel 455 k.c. bepaalt dat een prestatie waarvan de uitvoeringstermijn niet is gespecificeerd (zoals een onverschuldigde prestatie die is verricht op basis van een nietige overeenkomst) onverwijld moet worden uitgevoerd zodra de schuldenaar daarom is verzocht. Niet-nakoming van deze verplichting betekent dat de schuldenaar te laat is en krachtens artikel 481, leden 1 en 2 k.c. wettelijke verpagingsrente aan de schuldeiser verschuldigd is. Dat is zelfs het geval wanneer de schuldeiser geen schade heeft geleden en de verpaging te wijten is aan omstandigheden waarvoor de schuldenaar niet aansprakelijk is. De vordering van verzoekster tot betaling van rente is dus gebaseerd op de bovengenoemde bepalingen van nationaal recht, en op basis daarvan moeten verweerders verzoekster wettelijke verpagingsrente betalen over het bedrag van 320 000 PLN, aangezien zij op 25 maart 2024 in kennis zijn gesteld van een afschrift van het verzoekschrift in deze zaak, dat overeenkomstig de Poolse rechtspraak moet worden behandeld als een aanmaning tot betaling (artikel 455 k.c.) van het bij het beroep gevorderde bedrag.
- 27 Niettemin vraagt de verwijzende rechter zich af of de aangevoerde nationale bepalingen, op basis waarvan de bank in een situatie als die van het hoofdgeding wettelijke verpagingsrente van een kredietnemer kan vorderen, om de hierna uiteengezette redenen verenigbaar zijn met de bepalingen van richtlijn 93/13. Het antwoord van het Hof op deze vraag is van belang voor de beslechting van de zaak die bij de verwijzende rechter aanhangig is. Het is namelijk mogelijk dat de tegen verweerders ingestelde betalingsvordering van de bank moet worden afgewezen op grond van het Unierecht.

28 **Motivering van de verwijzing – ten gronde**

29 **Eerste deel van de vraag**

¹ Zie beslissing van de voltallige Izba Cywilna van de Sąd Najwyższy (civiele kamer de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken) van 25 april 2024 in zaak III CZP 25/22.

- 30 Vertragsrentes is een civielrechtelijke sanctie voor het niet-tijdig nakomen van een geldelijke verplichting en wordt in de doctrine aangeduid als een quasi-vertragsboete.² [OMISSIS]³ [OMISSIS]⁴ [OMISSIS]⁵.
- 31 De betaling van vertragsrentes wordt tevens beheerst door het Unierecht, namelijk door richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (PB 2011, L 48, blz. 1). In overweging 3 van deze richtlijn heet het dat „[d]ergelijke betalingsachterstand [...] een negatieve uitwerking op de liquiditeit [heeft] en [...] het financiële beheer van ondernemingen [bemoeilijkt]. Bovendien heeft zij, wanneer de schuldeiser als gevolg van betalingsachterstanden externe financiering nodig heeft, gevolgen voor het concurrentievermogen en de winstgevendheid. In tijden van economische neergang, wanneer de toegang tot financiering lastiger is, neemt het risico van negatieve gevolgen sterk toe.” Zoals wordt verklaard in overweging 12 van die richtlijn, is „[b]etalingsachterstand [...] een vorm van contractbreuk die door het in rekening brengen van een lage of geen interest op achterstallige betalingen en/of door traag verlopende invorderingsprocedures in de meeste lidstaten voor schuldenaren financieel aantrekkelijk is geworden. Een ingrijpende verandering in de richting van een stipte betalingscultuur, waarbij de uitsluiting van het recht om interest in rekening te brengen hoe dan ook wordt beschouwd als een kennelijk onbillijk contractueel beding of kennelijk onbillijke praktijk, is nodig om deze tendens te keren en om betalingsachterstand te ontmoedigen.” In overweging 33 van richtlijn 2011/7 staat dat „[d]e gevolgen van betalingsachterstand [...] slechts ontmoedigend [kunnen] werken indien zij vergezeld gaan van snelle en voor de schuldeiser efficiënte invorderingsprocedures. Deze procedures dienen overeenkomstig het niet-discriminatiebeginsel van artikel 18 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie open te staan voor alle schuldeisers die gevestigd zijn in de Unie.” Richtlijn 2011/7 heeft ten doel betalingsachterstanden bij handelstransacties tegen te gaan teneinde de correcte werking van de interne markt te waarborgen (artikel 1, lid 1). De lidstaten zorgen ervoor dat bij handelstransacties tussen ondernemingen de schuldeiser zonder aanmaning recht heeft op interest voor betalingsachterstand (artikel 3, lid 1). De lidstaten voorzien erin dat een contractueel beding of een praktijk met betrekking tot de datum of termijn voor betaling, de interestvoet voor betalingsachterstand of de vergoeding van invorderingskosten hetzij niet afdwingbaar zijn, hetzij aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding, indien zij een kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser behelzen (artikel 7, lid 1), en contractuele bedingen of praktijken worden als kennelijk onbillijk beschouwd wanneer zij de betaling van interest

² Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki cywilnoprawne*, Wolters Kluwer, Warschau 2007, blz. 39 en 46.

³ [OMISSIS]

⁴ [OMISSIS]

⁵ [OMISSIS]

voor betalingsachterstand uitsluiten (artikel 7, lid 2). In de rechtspraak van het Hof die berust op de bepalingen van deze richtlijn is verduidelijkt dat de richtlijn niet alleen ten doel heeft betalingsachterstanden te ontmoedigen door te voorkomen dat zij financieel interessant zijn voor de schuldenaar doordat er in een dergelijke situatie lage of geen interest in rekening wordt gebracht, maar ook om de schuldeiser doeltreffend te beschermen tegen een dergelijke achterstand⁶, die een negatieve uitwerking heeft op de liquiditeit van deze ondernemingen en op hun concurrentievermogen en winstgevendheid.⁷ Bovendien leiden lange betalingstermijnen en betalingsachterstanden tot ongerechtvaardigde kosten voor deze ondernemingen, waardoor hun liquiditeitsproblemen groter worden en hun financiële beheer wordt bemoeilijkt, en zijn zij nadelig voor het concurrentievermogen en de winstgevendheid van deze ondernemingen, aangezien zij ten gevolge van die betalingsachterstanden externe financiering nodig hebben.⁸ Richtlijn 2000/35 had soortgelijke doelstellingen, namelijk het harmoniseren van de gevolgen van een betalingsachterstand teneinde deze een afschrikkende werking te geven, zodat de handelstransacties binnen de interne markt niet worden belemmerd.⁹ De verwijzende rechter houdt er [evenwel] rekening mee dat de bepalingen van voornoemde richtlijnen geen betrekking hebben op rechtsbetrekkingen met consumenten en dat deze bepalingen derhalve niet van toepassing zijn in de onderhavige zaak. Niettemin heeft de rechter het nuttig geacht om deze regelingen en uitspraken aan te halen om het in het Unierecht erkende algemene belang en de in dat recht erkende universaliteit van de verdragingsrente te benadrukken.

- 32 Verdragingsrente heeft drie functies: waarborging (stimulerend, repressief), vergoeding en indexering.
- 33 De stimulerende functie bestaat erin de schuldenaar ertoe aan te zetten om de geldelijke prestatie tijdig te verrichten zodat geen aanvullende betaling van rente meer nodig is. Vanuit het oogpunt van de schuldeiser beschermt de rente zijn

⁶ Zie arresten van het Hof van 13 september 2018, Česká pojišťovna (C-287/17, EU:C:2018:707, punten 25-26); 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia (C-585/20, EU:C:2022:806, punt 36); 20 oktober 2022, A (Geen invordering van verdragingsrente) (C-406/21, EU:C:2022:816, punt 51); 1 december 2022, DOMUS-Software (C-370/21, EU:C:2022:947, punt 27); 1 december 2022, X (Levering van medisch materiaal) (C-419/21, EU:C:2022:948, punt 36); 4 mei 2023, ALD Automotive (C-78/22, EU:C:2023:379, punt 27), en 11 juli 2024, Skarb Państwa (Betalingsachterstand die niet-significant is of een geringe vordering betreft) (C-279/23, EU:C:2024:605, punt 27)

⁷ Zie arresten van het Hof van 13 januari 2022, New Media Development & Hotel Services (C-327/20, EU:C:2022:23, punt 41), en 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia (C-585/20, EU:C:2022:806, punt 35).

⁸ Zie arresten van het Hof van 9 juli 2020, RL (Richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand) (C-199/19, EU:C:2020:548, punt 35), en 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia (C-585/20, EU:C:2022:806, punt 51).

⁹ Zie arresten van het Hof van 28 november 2019, KROL (C-722/18, EU:C:2019:1028, punt 35), en 18 november 2020, Techbau (C-299/19, EU:C:2020:937, punt 53).

belangen door hem in staat te stellen om de prestatie op relatief eenvoudige wijze te verkrijgen. De reden hiervoor is dat artikel 481, lid 1, k.c. bepaalt dat de wettelijke verpagingsrente er alleen van afhankelijk is dat de prestatie vertraagd is uitgevoerd, zodat de schuldeiser niet hoeft te bewijzen dat hij schade heeft geleden of dat de schade die hij heeft geleden te wijten is aan de schuldenaar. De stimulerende (waarborgende) functie is derhalve zowel vóór als na de uitvoeringstermijn relevant. Vóór het verstrijken van de uitvoeringstermijn zet de dreiging van rentebetaling de schuldenaar er namelijk daadwerkelijk toe aan om tijdig te betalen, terwijl het recht om verpagingsrente te vorderen na het verstrijken van de uitvoeringstermijn een voorrecht van de schuldeiser ten opzichte van de algemene regels inzake schadevergoeding vormt, nu hij, om de rente te verkrijgen, alleen hoeft aan te tonen dat de schuldenaar in verzuim is. Bijgevolg wordt de (stimulerende) waarborgfunctie in de rechtsleer ook wel repressief genoemd en wordt verpagingsrente omschreven als een soort civiele sanctie wegens betalingsverzuim.¹⁰

- 34 De functie als vergoeding is bedoeld om de schuldeiser schadeloos te stellen voor het feit dat de schuldenaar zijn geld onrechtmatig gebruikt. Op het tijdstip waarop de schuldenaar het geld van de schuldeiser aanwendt, kan hij het gebruiken voor consumptiedoeleinden, voor de nakoming van zijn verplichtingen jegens andere schuldeisers of om te beleggen met winst. Terzelfder tijd is de schuldeiser van deze mogelijkheden verstoken. Onder normale economische omstandigheden is iemand die tijdelijk gebruik wenst te maken van andermans geld gedwongen om dat geld te lenen en derhalve om rente te betalen. De verpagingsrente vormt voor de schuldeiser derhalve een soort vergoeding voor de ongemakken die eruit voortvloeien dat een ander tegen zijn wil gebruikmaakt van zijn geld.¹¹
- 35 De indexerende functie is een onderdeel van de compenserende functie en houdt in dat de schuldeiser wordt gecompenseerd voor het feit dat het geld in de loop van de tijd in waarde afneemt. Inflatieprocessen leiden in de tijd tot een daling van de waarde van het geld, wat betekent dat een terugbetaling van de nominale prestatie voor de schuldeiser een reëel verlies vertegenwoordigt.¹²
- 36 De verwijzende rechter vraagt zich af of de genoemde kenmerken en functies van de verpagingsrente niet in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 93/13.
- 37 Zoals eerder aangegeven heeft de verpagingsrente onder meer tot doel om de schuldeiser ertoe aan te zetten om tijdig te betalen en om ervoor te zorgen dat hij zijn geldelijke prestatie jegens de schuldeiser tijdig uitvoert (stimulerende functie). Het Hof heeft in zijn arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst) (C-520/21, EU:C:2023:478) verklaard dat een uitlegging van het nationale recht volgens welke de kredietinstelling het recht

¹⁰ Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 94-95.

¹¹ Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 95-101.

¹² Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 101-102.

heeft om van de consument een vergoeding te eisen die verder gaat dan de terugbetaling van het ter uitvoering van die overeenkomst geleende kapitaal en, bijgevolg, een vergoeding te ontvangen voor het gebruik van dat kapitaal door de consument, ertoe zou bijdragen dat de afschrikkende werking die voor verkopers uitgaat van de nietigverklaring van die overeenkomst wordt uitgeschakeld. Bovendien zou afbreuk worden gedaan aan de doeltreffendheid van de door richtlijn 93/13 aan consumenten verleende bescherming indien deze het risico lopen een dergelijke vergoeding te moeten betalen wanneer zij zich beroepen op hun rechten uit hoofde van die richtlijn. Zoals de advocaat-generaal in punt 61 van zijn conclusie heeft benadrukt, zou een dergelijke uitlegging situaties kunnen doen ontstaan waarin het voor de consument voordeliger is om de uitvoering van de overeenkomst waarin een oneerlijk beding is opgenomen, voort te zetten dan om zijn rechten uit hoofde van die richtlijn uit te oefenen.¹³ In dat verband zij opgemerkt dat er situaties mogelijk zijn waarin de consument wordt ontmoedigd om vorderingen uit hoofde van in een kredietovereenkomst opgenomen oneerlijke contractuele bedingen in te stellen uit vrees voor de mogelijkheid dat hij een aanzienlijke verpagingsrente zal moeten betalen. Anderzijds heeft het Hof in voornoemd arrest herhaaldelijk gewezen op het recht van de bank om verpagingsrente te vorderen (punten 76, 80, 84 en 85), en niet overwogen dat deze rente in strijd is met het bepaalde in richtlijn 93/13, hoewel de in die zaak aan de orde zijnde prejudiciële vraag geen betrekking had op de toelaatbaarheid van verpagingsrente, maar op de vergoeding voor het gebruik van de uitgekeerde hoofdsom.

- 38 Daarnaast heeft de verpagingsrente ook nog een vergoedende functie. Die functie bestaat erin de schuldeiser schadeloos te stellen voor de tijdelijke onmogelijkheid om gebruik te maken van zijn geld (stimulerende functie). Het Hof heeft in zijn arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst) (C-520/21, EU:C:2023:478), verklaard dat overeenkomstig het beginsel *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* niet kan worden aanvaard dat een partij economisch voordeel haalt uit haar onrechtmatige gedrag, noch dat zij wordt gecompenseerd voor de nadelen die door dergelijk gedrag worden veroorzaakt. Zoals de advocaat-generaal in punt 58 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, is de eventuele nietigverklaring van de hypothecaire kredietovereenkomst in casu een gevolg van het gebruik van oneerlijke bedingen door Bank M. Derhalve kan zij niet worden gecompenseerd voor gederfde winst die vergelijkbaar is met de winst die zij met die overeenkomst hoopte te behalen.¹⁴ Dit standpunt kan erop wijzen dat het onaanvaardbaar is dat de bank een compensatie (vergoeding) eist voor de ongemakken die ermee verband houden dat in de overeenkomst oneerlijke contractuele bedingen zijn opgenomen. Anderzijds heeft het Hof in dat arrest evenwel aangegeven dat „in de context van een

¹³ Zie arrest van het Hof van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punten 78-79.

¹⁴ Zie arrest van het Hof van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punten 81-82.

hypothecaire kredietovereenkomst die in haar geheel nietig is verklaard omdat deze niet kan voortbestaan na de schrapping van de daarin opgenomen oneerlijke bedingen, [...] richtlijn 93/13 bijgevolg in de weg [staat] aan een uitlegging van het nationale recht volgens welke de kredietinstelling het recht heeft om van de consument een vergoeding te vorderen die verder gaat dan de terugbetaling van het ter uitvoering van die overeenkomst geleende kapitaal en de betaling van wettelijke verpagingsrente vanaf de ingebrekestelling.¹⁵ Deze formulering kan suggereren dat het Hof het aanvaardbaar acht dat de bank verpagingsrente vordert, maar niet dat zij een vergoeding vordert die deze rente overstijgt. Zoals hierboven is opgemerkt had de prejudiciële vraag in zaak C-520/21 evenwel geen betrekking op de verenigbaarheid van verpagingsrente met het bepaalde in richtlijn 93/13.

- 39 De laatste functie van de verpagingsrente is de indexerende functie, die erin bestaat dat de schuldeiser wordt vergoed voor de schade die voortvloeit uit het feit dat zijn geld in de loop van de tijd aan koopkracht inboet. Ondertussen heeft het Hof er in zijn beschikking van 12 januari 2024, Naniowski (C-488/23, niet gepubliceerd, EU:C:2024:45), op gewezen dat een gerechtelijke aanpassing van de prestatie die overeenkomt met het aan de consument betaalde kapitaal, zoals voorzien in artikel 358¹ lid 3, k.c., een compensatie is die door een rechter kan worden toegekend wegens de substantiële wijziging van de koopkracht van het geld nadat de desbetreffende verplichting is ontstaan. Vanwege de aard van een dergelijke vergoeding zou de toekenning ervan betekenen dat het recht van de verkoper verder zou gaan dan de loutere terugbetaling van de hoofdsom die is overgemaakt ter uitvoering van de betreffende hypothecaire kredietovereenkomst en de betaling van de wettelijke verpagingsrente. In deze omstandigheden moest op de gestelde vraag worden geantwoord dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 aldus moeten worden uitgelegd dat wanneer een door een kredietinstelling met een consument gesloten kredietovereenkomst wordt geacht in haar geheel nietig te zijn op grond dat deze oneerlijke bedingen bevat zonder welke zij niet kan voortbestaan, die bepalingen in de weg staan aan een rechterlijke uitlegging van het recht van de betreffende lidstaat volgens welke die instelling van de consument, naast de terugbetaling van de bedragen van de uit hoofde van die overeenkomst uitgekeerde hoofdsom en van de wettelijke verpagingsrente vanaf de datum van ingebrekestelling, tevens een vergoeding kan vorderen die bestaat in de rechterlijke aanpassing van de uitgekeerde hoofdsom, in het geval de koopkracht van de valuta wezenlijk is veranderd nadat de hoofdsom aan de consument is uitgekeerd.¹⁶ Uit de aangehaalde uitspraak volgt derhalve dat het bepaalde in richtlijn 93/13 zich ertegen verzet dat de bank een compensatie kan verkrijgen voor het verlies aan koopkracht van geld dat is uitgekeerd op grond van een overeenkomst die oneerlijke contractuele bedingen bevat. Anderzijds vermeldt het Hof de wettelijke verpagingsrente in voornoemd arrest (punten 24 en

¹⁵ Zie arrest van het Hof van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punt 84.

¹⁶ Beschikking van het Hof van 12 januari 2024, Naniowski (C-488/23, niet gepubliceerd, EU:C:2024:45, punten 24 en 25).

25) in een context die lijkt te suggereren dat de betaling van dergelijke rente aanvaardbaar is. Ook in dat geval had de prejudiciële vraag evenwel geen betrekking op de verenigbaarheid van de verdragingsrente met het bepaalde in richtlijn 93/13.

- 40 Deze omstandigheden rechtvaardigen de vraag of de mogelijkheid voor de bank om wettelijke verdragingsrente te vorderen niet in strijd is met artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 alsook met het doeltreffendheidsbeginsel.
- 41 Volgens de verwijzende rechter moeten ook de argumenten worden onderzocht die ervoor pleiten dat een bank wettelijke verdragingsrente kan eisen. [OMISSIS] Verdragingsrente vervult een essentiële functie in civielrechtelijke transacties, zodat het uitsluiten of beperken van de mogelijkheid om deze rente te vorderen in strijd zou kunnen zijn met het rechtszekerheidsbeginsel. Bovendien kunnen consumenten op grond van de nationale bepalingen en de nationale rechtspraak van verkopers wettelijke verdragingsrente vorderen vanaf het tijdstip van ingebrekestelling. In de betrekkingen tussen consumenten onderling en die tussen verkopers onderling zijn bijgevolg dezelfde regels van toepassing. Daarentegen is het mogelijkserwijs in strijd met het gelijkwaardigheidsbeginsel dat aan verkopers in de praktijk de mogelijkheid wordt ontnomen om van consumenten verdragingsrente tegen de wettelijke rentevoet te vorderen. Ten slotte is de beperking (en, a fortiori, de volledige uitsluiting) van de mogelijkheid voor de bank om van de kredietnemer verdragingsrente te vorderen mogelijkserwijs in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Een dergelijke beperking of uitsluiting lijkt namelijk niet noodzakelijk te zijn om de doelstelling van bescherming van de consument tegen oneerlijke bedingen te verwezenlijken.

42 Tweede deel van de vraag

- 43 De andere twijfels ten aanzien van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 en het beginsel van doeltreffendheid hebben betrekking op de vraag of een bank van de consument verdragingsrente kan vorderen ten aanzien van een tijdvak dat voorafgaat aan het tijdstip waarop de kredietovereenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard.
- 44 Wanneer een oneerlijk verklaard contractueel beding in beginsel moet worden geacht nooit te hebben bestaan en het niet mogelijk is om de overeenkomst na de uitsluiting ervan voort te zetten¹⁷, is de gehele overeenkomst namelijk eveneens nietig vanaf de sluiting ervan (*ex tunc*). De rechterlijke uitspraak waarbij de overeenkomst nietig wordt verklaard is bijgevolg slechts declaratoir van aard.¹⁸ In theorie kan elk van de partijen derhalve van meet af aan terugbetaling vorderen van alle prestaties die zij ter uitvoering van die overeenkomst heeft verricht. Zij

¹⁷ Zie arrest van het Hof van 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo e.a. (gevoegde zaken C-154/15, C-307/15 en C-308/15, EU:C:2016:980, punt 61).

¹⁸ Zie beslissing van de voltallige Izba Cywilna (civiele kamer) van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) van 25 april 2024 in zaak III CZP 25/22.

kunnen de wederpartij verzoeken om deze prestaties terug te betalen en kunnen derhalve verpagingsrente vorderen. Zolang geen eindbeslissing is vastgesteld waarbij de overeenkomst onherroepelijk nietig is verklaard, kan geen van de partijen er evenwel zeker van zijn of de overeenkomst van kracht is of niet. Alleen een eindbeslissing is namelijk bindend voor de partijen en voor de rechterlijke en de overheidsinstanties (artikel 365, lid 1, k.p.c.). Wanneer de bank aan de consument een ingebrekestelling of een betalingsvordering doet toekomen terwijl de nietigheid van de overeenkomst nog niet [onherroepelijk] is vastgesteld, wordt de consument bijgevolg in een moeilijke situatie gebracht. Indien de consument in dit stadium nog niet weet hoe de procedure tot vaststelling van de nietigheid van de kredietovereenkomst zal eindigen, kan namelijk moeilijk redelijkerwijs worden verwacht dat hij de volledige hoofdsom van het krediet aan de bank terugbetaalt. Het is namelijk mogelijk dat de kredietovereenkomst naderhand van toepassing wordt verklaard. Indien de consument verzuimt om de tegenwaarde van de hoofdsom aan de bank terug te betalen hoewel hij een ingebrekestelling of een afschrift van het verzoekschrift heeft ontvangen, betekent dit dat de consument in het geval van de nietigverklaring van de overeenkomst niet alleen de tegenwaarde van de hoofdsom maar ook verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet aan de bank verschuldigd is (artikel 481, leden 1 en 2, k.c.). Het feit of het risico dat de consument in een dergelijke situatie terechtkomt, is mogelijk in strijd met de doelstellingen van richtlijn 93/13 en kan consumenten ervan weerhouden om hun rechten uit hoofde van deze richtlijn te doen gelden, zodat inbreuk wordt gemaakt op het doeltreffendheidsbeginsel.

- 45 Los daarvan hebben de procedurele standpunten van de bank in elk van beide procedures elkaar gedurende enige tijd uitgesloten. In de door de consumenten aanhangig gemaakte zaak heeft de bank namelijk aangevoerd dat de kredietovereenkomst van kracht was en geen oneerlijke bedingen bevatte en heeft zij de vordering van de kredietnemer bijgevolg betwist. In de door de bank aanhangig gemaakte zaak (dat wil zeggen de onderhavige) stelt de bank daarentegen dat de overeenkomst nietig is en baseert daarop haar betalingsvordering. Deze houding van de bank kan verwarrend zijn voor de consument en hem bijgevolg beletten een procedurele benadering te kiezen waardoor zijn belangen op doeltreffende wijze worden beschermd.
- 46 In dit verband zij opgemerkt dat in het nationale recht is bepaald dat een vordering tot terugbetaling van een onverschuldigde prestatie geen bepaalde termijn kent¹⁹ en derhalve opeisbaar wordt vanaf het tijdstip van de ingebrekestelling (artikel 455 k.c.), zodat de schuldenaar na ontvangst van een ingebrekestelling verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet moet betalen (artikel 481, leden 1 en 2, k.c.). De wettelijke verpagingsrente is verschuldigd voor de duur van de verpagingsrente vanaf de datum van opeisbaarheid van de schuld, namelijk vanaf de datum waarop de schuldenaar in gebreke is gesteld²⁰. Artikel 481, lid 1, k.c.

¹⁹ Zie arresten van de Sąd Najwyższy van 3 april 1998 in zaak III CKN 436/9, en van 28 april 2004 in zaak V CK 461/03.

²⁰ Zie resolutie van de Sąd Najwyższy van 8 oktober 1992 in zaak, III CZP 117/92.

bepaalt uitdrukkelijk dat de schuldeiser verpagingsrente kan vorderen, ook al heeft hij geen schade geleden en zelfs indien de verpagings te wijten is aan omstandigheden waarvoor de schuldenaar niet aansprakelijk is. Zelfs al is de verpagings te wijten aan objectief gegronde redenen buiten de wil van de schuldenaar, ontslaat dat hem derhalve niet van zijn verplichting om wettelijke verpagingsrente te betalen.

- 47 Gelet op een en ander rijst evenwel de vraag of het wel in overeenstemming is met de doelstellingen van richtlijn 93/13 om de consument hoe dan ook te verplichten om wettelijke verpagingsrente te betalen vanaf het tijdstip van ingebrekestelling of kennisgeving van het afschrift van het verzoekschrift. Mogelijkerwijs is de betalingsachterstand van de zijde van de consument namelijk niet het gevolg van diens wil om zich aan zijn verplichting te onttrekken, maar van het feit dat hij wacht op een definitieve uitspraak waarbij wordt vastgesteld of de overeenkomst tussen partijen als dan niet geldig is. Deze omstandigheid is evenwel niet relevant in het licht de bewoordingen van artikel 481, lid 1, k.c., waarin is bepaald dat de schuldenaar ook wettelijke verpagingsrente verschuldigd is wanneer de verpagings te wijten is aan omstandigheden die niet aan hem kunnen worden toegerekend. De verplichting voor de consument om verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet te betalen zou evenwel een afschrikkende werking voor hem kunnen hebben en zou hem ervan kunnen weerhouden om zijn rechten uit hoofde van richtlijn 93/13 te doen gelden. Hoewel de consument de schuldvordering van de bank kan vervallen door een verklaring van verrekening af te leggen en er bijgevolg voor te zorgen dat de bank geen wettelijke verpagingsrente ontvangt, is het beroep op verrekening een recht en geen verplichting.
- 48 Anderzijds pleiten de beginselen van evenredigheid en gelijkwaardigheid er mogelijkerwijs evenwel voor om aan de bank het recht toe te kennen om wettelijke verpagingsrente te vorderen en om dat ook te doen ten aanzien van een periode voorafgaat aan het tijdstip waarop de overeenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard. Uit de rechtspraak van het Hof volgt namelijk dat de gevolgen van de onverbindendheid van oneerlijke bedingen niet kunnen worden opgeschort of afhankelijk kunnen worden gesteld van de vervulling van voorwaarden die zijn vastgesteld in het nationale recht of die voortvloeien uit de nationale rechtspraak²¹, terwijl de consument verpagingsrente van de verkoper kan vorderen vanaf de datum waarop hij heeft verzocht om terugbetaling van de bedragen die zijn betaald op grond van de oneerlijke bedingen in de overeenkomst.²² In de thans geldende nationale rechtspraak wordt bijgevolg aangenomen dat de bank in het geval van de nietigheid van een kredietovereenkomst aan de consument verpagingsrente tegen de wettelijke

²¹ Zie arrest van het Hof van 7 december 2023, mBank (Verklaring van de consument) (C-140/22, EU:C:2023:965, punt 58), en beschikking van het Hof 3 mei 2024, BNP Paribas Bank Polska (C-348/23, EU:C:2024:386, punt 31).

²² Zie arrest van het Hof van 14 december 2023, Getin Noble Bank (Verjaringstermijn voor vorderingen tot terugbetaling) (C-28/22, EU:C:2023:478, punt 71).

rentevoet verschuldigd is vanaf de datum waarop zij in gebreke is gesteld. Tegelijkertijd kan de aanname dat de bank pas wettelijke verpagingsrente kan vorderen vanaf de datum waarop de overeenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard, en dus niet vanaf het tijdstip van ingebrekestelling, vragen doen rijzen vanuit het oogpunt van het gelijkwaardigheidsbeginsel. Hoewel het verschil in de rechtsposities van partijen erdoor kan worden gerechtvaardigd dat de verkoper ervoor aansprakelijk is dat de overeenkomst oneerlijke bedingen bevatte, vraagt de verwijzende rechter zich af of de sanctie die erin bestaat dat aan de bank het recht op wettelijke verpagingsrente wordt ontzegd wel evenredig van aard is, met name omdat het mogelijkcrwijs een aanzienlijke periode van meerdere jaren betreft.

49 Schorsing van de behandeling.

50 [OMISSIS]

[OMISSIS]